

Evaluation of Nurses' Cultural Intelligence Levels

Tuba Güner Emül^{1,a,*}, Çiler Çokan Dönmez^{2,b}

¹Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Faculty of Nursing, Mersin University, Mersin, Türkiye

²Balcı Hospital, Adana Çukurova University, Adana, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 17/07/2023

Accepted: 10/01/2024

ABSTRACT

This study was conducted to evaluate the cultural intelligence levels of nurses. The population of the descriptive study consists of nurses working in the internal outpatient clinics and clinics of the public hospital in Adana province between March and June 2021. The research was completed with 152 nurses who volunteered to participate in the research on a voluntary basis without going to the sample calculation. The data were collected using the Personal Information Form and the Cultural Intelligence Scale. The research data were evaluated with statistical analysis programs and the significance was accepted as $p < 0.005$. The mean age of the nurses in our study was 35.125 ± 9.12 . It was determined that almost all of the nurses (91.4%) were women, more than half (61.8%) were married, and 68.4% of them had a bachelor's degree. In our study, it was determined that the total mean score of the nurses from the cultural intelligence scale was 67.99 ± 18.15 and their cultural intelligence levels were moderate. In our study, it was determined that the mean scores of cultural intelligence of the nurses who received training on cultural intelligence were statistically significantly higher than the nurses who did not receive training ($p < 0.005$). According to the results of the research, it can be recommended to organize trainings on cultural intelligence for nurses and to conduct qualitative and quantitative studies in a large population.

Keywords: Care, Culture, Cultural intelligence, Nurse

Hemşirelerin Kültürel Zekâ Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Süreç

Geliş: 17/07/2023

Kabul: 10/01/2024

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

Öz

Bu araştırma hemşirelerin kültürel zekâ düzeylerini değerlendirmek amacı ile yapılmıştır. Tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın evrenini Mart-Haziran 2021 tarihleri arasında Adana ilinde bulunan kamu hastanesinin dahili poliklinik ve kliniklerinde görev alan hemşireler oluşturmaktadır. Araştırma örneklem hesabına gidilmeden gönüllülük esası ile araştırmaya katılmaya gönüllü 152 hemşire ile tamamlanmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu ve Kültürel Zekâ Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verileri istatistiksel analiz programları ile değerlendirilmiş, anlamlılık $p < 0,005$ olarak kabul edilmiştir. Bu çalışmada hemşirelerin yaş ortalaması $35,125 \pm 9,12$ dir. Hemşirelerin tamamına yakınının (%91,4) kadın, yarısından fazlasının (%61,8) evli, %68,4'ünün lisans mezunu olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin kültürel zekâ ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarının $67,99 \pm 18,15$ ve kültürel zeka düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmada kültürel zekâ ile ilgili eğitim alan hemşirelerin, eğitim almayan hemşirelere göre kültürel zekâ puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir yüksekliğin olduğu saptanmıştır ($p < 0,005$). Araştırmanın sonucuna göre hemşirelere yönelik kültürel zekâ ile ilgili eğitimlerin düzenlenmesi ve geniş popülasyonda nitel ve nicel çalışmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Hemşire, Kültür, Kültürel zekâ

tubaguner2007@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6284-9419>

cilerdonmez@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8706-3685>

How to Cite: Emul Guner T, Donmez Cokan C (2024) Evaluation of Nurses' Cultural Intelligence Levels, Journal of Health Sciences Institute, 9(1): 9-14

Giriş

Son yüzyılda savaşa bağlı göçler, doğal afetler ve küreselleşme gibi etkenler bireylerin daha iyi yaşam koşullarını aramasına neden olmuş, sonuç olarak da bu durum coğrafi hareketliliği doğurmuştur (Meydanlıoğlu ve ark., 2015). Bu coğrafi hareketlilik kültürel farklılıkları olan nüfus yapılarını ortaya çıkarmıştır. Bu kültürel farklılıkların, bilgi alışverişini, performansı ve çatışmayı etkilediği de bilinen bir gerçekliktir (Mercan, 2016). Bu noktada kültürel farklılıkları başarılı bir şekilde aşabilmek için kültürel zekâ önemli bir araçtır (Okanlı, 2017; Tekin, 2019, Taşdemir ve ark., 2019). Kültürel zekâ; bireyin etkileşimde bulunduğu farklı kültüre sahip bireyleri tanımak, etkileşimde bulunmak, onların özelliklerine göre

davranışlarını ayarlayabilmek ve bireylerin uyum içinde sorumluluklarını yerine getirmesi olarak tanımlanmaktadır (Ang ve ark., 2007; Başbay ve Kağnıcı, 2011; Taşdemir ve ark., 2019). Thomas ve arkadaşları (2008) ise kültürel zekâyı, meta-bilişsel kültür ile bağlantılı olan ve bireyin çevresindeki farklı kültürel boyutları şekillendirme, seçme ve uyum sağlamasına olanak sağlayan bilgi ve becerilerin etkin olduğu bir sistem olarak ifade etmektedir.

Hemşirelik, sadece hastalıkla ilgili değil, hastalığın bireyler üzerindeki etkileri ile de ilgilendiğinden kültürel farklılıklardan ve bu anlamda kültürel zekâdan en çok etkilenen sağlık ekip üyesidir (Uludağ ve Devenci, 2018).

Hemşirelerin toplumun kültürel özelliklerini bilmeleri, kültürel olarak yeterli bakımın verilebilmesi ve etkili iletişimin sağlanabilmesi için kültürel farkındalık, zekâ ve duyarlılığa sahip olması oldukça önemlidir (İşçi, 2013; Okanlı, 2017). Kültürel zekâsı yüksek bireyler daha kolay uyum sağlama ve farklı kültürlerden bireylerle daha iyi iletişim kurabilme yetisine sahip olabilmektedir. Yüksek bir kültürel zekâyâ sahip olabilmek ve bu zekâyı geliştirmek için istekli ve sabırlı olmak çok önemlidir (Okanlı, 2017). Bu bağlamda farklı kültürlü ortamlarda bireylerin davranışlarını anlamak, sorunlarını çözümlenmek ve bireye özgü planlama yapmak hemşirelik bakımının daha verimli, kaliteli ve etkin olmasını sağlayacaktır (Bilgen ve ark., 2017).

Yapılan çalışmalarda, hemşirelerin bakım verdikleri bireylerin kültürlerini tanımlarının ve kültürlerarası duyarlılığa sahip olmalarının hemşirelik bakımına olumlu yansıdığı belirlenmiştir (Özdemir Yılmaz ve Demir Kaya, 2015; Lin ve Hsu, 2020; Chae ve ark., 2020). Bakımın bütüncül bakım anlayışı ile değerlendirilmesi ve sorunların çözümlenmesi ve girişimlerin bireye özgü planlanarak uygulanmasında kültürel zekâ önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle hemşireler, kültürel farklılıklar ile benzerliklerin bilincinde olmalı ve bakımlarında bunu yansıtmalıdır. Yaptığımız bu çalışmada hemşirelerin, kültürel zekâ düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Sorusu

1. Hemşirelerin kültürel zekâ düzeyleri nedir?
2. Hemşirelerin kültürel zekâ düzeylerini etkileyen faktörler nelerdir?

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, araştırmanın yürütüldüğü Mart- Haziran 2021 tarih aralığında Adana il merkezinde bulunan bir kamu hastanesinin dahili poliklinik ve kliniklerinde çalışan 254 hemşire oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşılması planlanmıştır. Fakat, araştırma hemşirelerin gönüllüğü göz önüne alındığında, araştırmaya katılmayı kabul etmeyen, anketleri tam olarak doldurmayan, raporlu ya da izinli olan hemşireler araştırma dışı bırakılarak toplam 152 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır. Adana il merkezinde bulunan kamu hastanesinin dahiliye kliniğine bağlı olarak Genel Dahiliye, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları, Romatoloji, Nefroloji, Hematoloji, İmmunoloji dallarında poliklinik hizmeti verilmektedir. Bunlara ilaveten genel Dahiliye Yoğun Bakım Ünitesi (3. basamak) İç Hastalıkları Kliniği sorumluluğunda hizmet vermekte olup 10'ar yataklı iki adet yoğun bakım ünitesi bulunmaktadır. Dahili poliklinik ve kliniklerine başvuran hastalar farklı yaş, cinsiyet ve kültüre sahip bireylerden oluşmaktadır.

Araştırmanın Değişkenleri

Hemşirelerin yaşı, öğrenim durumu, medeni durumu, cinsiyet vb. araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluştururken, Kültürel zekâ ölçeğinden ve alt boyutlarından aldıkları toplam puan ve ortalama puanları araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu", ve "Kültürel Zekâ Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, araştırmacılar tarafından konuya ilişkin literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur (Özdemir Yılmaz ve Demir Kaya, 2015; Bilgen ve ark., 2017) Kişisel bilgi formunda hemşirelerin tanıtıcı bilgilerini (yaşı, öğrenim düzeyi, aile tipi, meslekte çalışma yılı vb.) içeren sekiz soru bulunmaktadır.

Kültürel Zekâ Ölçeği

Kültürel Zekâ Ölçeği-KZÖ Araştırmada Ang. vd. (2007) tarafından geliştirilen İlhan ve Çetin (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 'Kültürel Zekâ Ölçeği' (KZÖ) kullanılmıştır. KZÖ bireylerin kültürel zekâlarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Ölçekte 7-Kesinlikle Katılıyorum ve 1- Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde 7'li likert tipi bir derecelendirme kullanılmış olup 20 madde bulunmaktadır. KZÖ'den en az 20, en çok 140 puan alınmaktadır. KZÖ'deki puanların yüksekliği, kültürel zekâ düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre ölçek puanları, 20-54 puan arası "düşük bir kültürel zekâ düzeyini", 55-104 arası "Orta düzeyde bir kültürel zekâ düzeyini", 105-140 puan arası "yüksek bir kültürel zekâyı" göstermektedir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek; Üst Biliş, Biliş, Motivasyon ve Davranış olarak adlandırılan dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bireylerin sahip olduğu kültürel bilgiler üzerinde kontrol sahibi olup olmamasını ve sahip olduğu kültürel bilgileri anlamada kullandığı zihinsel süreçleri yansıtan üst biliş alt boyutunda dört madde bulunmaktadır. Bireylerin farklı kültürler hakkında sahip olduğu bilgileri yansıtan biliş alt boyutunda altı madde bulunmaktadır. Bireylerin farklı kültürlerden insanlarla etkileşime girme konusundaki ilgisini ve bu konudaki öz yeterlik inancını yansıtan motivasyon alt boyutunda beş madde bulunmaktadır. Bireylerin farklı kültürel geçmişe sahip insanlarla karşılaştığında uygun sözel ya da sözel olmayan davranışları sergileyebilme yeteneğini yansıtan davranış alt boyutunda beş madde bulunmaktadır. KZÖ'nün güvenilirliğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı, İlhan ve Çetin (2014) tarafından ölçeğin tümü için .85 olarak hesaplanmıştır (İlhan ve Çetin, 2014). Bu çalışmada ise cronbach alpha .89 olarak hesaplanmıştır.

Veri toplama Araçlarının Uygulanması

Formun başlangıcında katılımcılar için araştırmanın amacına yönelik açıklamaların bulunduğu aydınlatılmış onama yer verilmiştir. Veri toplama araçları araştırmacılar tarafından her bir klinik için, gündüz ve nöbetli çalışan hemşireler ile ortak belirlenen uygun saatlerde ziyaret edilerek uygun bir görüşme odasında, hemşirelerin

okuyarak doldurmaları istenmiş ve doldurduktan sonra toplanmıştır. Veri toplama süreci yaklaşık olarak 10-15 dk. sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, bilgisayar ortamında SPSS for Windows 27.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Kişisel bilgi formundaki verilere tanımlayıcı istatistik testleri kullanılarak sayı, yüzdelik dağılımı, ortalama, standart sapma ile minimum ve maksimum değerler belirlenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediği belirlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinde, iki grubun karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, ikiden fazla olan gruplarda ANOVA varyans testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,005$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma, bilimsel ilkeler ve evrensel etik ilkelere uygun olarak yürütülmüştür. Veri toplama araçları uygulanmadan önce Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 03.02.2021/02 karar nolu etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır. Araştırmacı tarafından araştırmanın amacı ve yöntemi açıklanarak, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve istediklerinde araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek sözlü ve yazılı onamları alındı. Veriler Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak toplanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmada hemşirelerin yaş ortalaması $35,125 \pm 9,12$ 'dir. Hemşirelerin tamamına yakınının (%91,4) kadın, yarısından fazlasının (%61,8) evli, %68,4'ünün lisans mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırmaya dahil olan hemşirelerin çoğunluğunun en uzun yaşadığı yerin il, %84,9'unun çekirdek aile tipine sahip olduğu, hemşirelerin meslekte geçirdikleri yıl ortalamalarının $13,68 \pm 10,17$ olduğu belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 2 incelendiğinde hemşirelerin kültürel zekâ ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarının $67,99 \pm 18,15$ olduğu görülmüştür. Hemşirelerin kültürel zekâ ölçeği bilişsel alt boyut puan ortalamasının $18,25 \pm 5,30$, üst bilişsel alt boyut puan ortalamasının $15,08 \pm 4,31$, Davranışsal alt boyut puan ortalamasının $17,07 \pm 5,31$, Motivasyonel alt boyut puan ortalamasının $17,58 \pm 5,44$ olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3 incelendiğinde kadın hemşirelerin $65,0 \pm 16,9$, erkek hemşirelere $62,9 \pm 22,2$ göre anlamlı olmasa da kültürel zeka toplam puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada hemşirelerin cinsiyetlerine göre kültürel zekâ puanlarına bakıldığında biliş, üst bilişsel, motivasyon, davranış alt boyutları ile ölçek toplam puan ortalamasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Araştırmada evli olan hemşirelerin bekar olanlara göre kültürel zekâ toplam puan ortalamalarının ve alt boyut puan ortalamalarında puanların yüksek olduğu fakat anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Çizelge

incelendiğinde hemşirelerin eğitim düzeyi yükseldikçe ölçek puan ortalamalarının arttığı görülmüştür (Çizelge 3). Hemşirelerin yaşam yeri değişkenine göre kültürel zekâ puanları incelendiğinde biliş, üst bilişsel, motivasyon, davranış alt boyutları ile ölçek toplam puan ortalamasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Araştırmada hemşirelerin kültürel zekâ konusunda eğitim almalarına göre kültürel zeka puanları incelendiğinde üstbilişsel ve motivasyon alt boyutları ile anlamlı farklılık bulunmuş, biliş ve davranış alt boyutları ile anlamlı farklılık bulunamamış, fakat kültürel zekâ ile ilgili eğitim alan hemşirelerin, eğitim almayan hemşirelere göre kültürel zekâ toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir yüksekliğin olduğu saptanmıştır.

Çizelge 1. Hemşirelerin kişisel özelliklerinin dağılımı (n:152)
Table 1. Distribution of personal characteristics of nurses

Yaş ortalaması 35.125 ± 9.12 (19-53) Meslekte çalışma yıl ortalaması 13.68 ± 10.17 (1-35)		
	Sayı	%
Cinsiyet		
Kadın	139	91,4
Erkek	13	8,6
Medeni Durumu		
Evli	94	61,8
Bekar	58	38,2
Eğitim Durumu		
Lise	13	8,6
Önlisans	12	7,9
Lisans	104	68,4
Lisansüstü	23	15,1
En Uzun Yaşadığı yer		
İl	135	88,8
İlçe	11	7,2
Köy	6	3,9
Aile tipi		
Çekirdek aile	129	84,9
Geniş aile	16	10,5
Parçalanmış aile	7	4,6
Meslekte Çalışma yılı		
1-10 yıl	12	7,8
11-20 yıl	96	63,4
21-30 yıl	34	22,3
31 ve üzeri yıl	10	6,5

Çizelge 2. Hemşirelerin kültürel zeka ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamalarının dağılımı

Table 2. Distribution of nurses' mean scores of the cultural intelligence scale and its sub-dimensions

Kültürel Zeka Ölçeği	$\bar{X} \pm S.S$	Min- Max
Bilişsel	$18,25 \pm 5,30$	6-30
Üst Bilişsel	$15,08 \pm 4,31$	4-20
Davranışsal	$17,07 \pm 5,31$	5-25
Motivasyonel	$17,58 \pm 5,44$	5-25
Toplam	$67,99 \pm 18,15$	20-99

Çizelge 3. Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin kültürel zeka ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması**Table 3.** Comparison of the cultural intelligence scale mean scores of nurses' introductory characteristics

Özellikler	n	Kültürel Zeka Ölçeği				KZÖ Toplam
		$\bar{X} \pm S. S.$	$\bar{X} \pm S. S.$	$\bar{X} \pm S. S.$	$\bar{X} \pm S. S.$	$\bar{X} \pm S. S.$
Cinsiyet						
Kadın	139	15,03±4,41	17,23±5,15	17,18±5,12	17,65±5,30	65,0±16,9
Erkek	13	15,53±6,02	15,38±6,80	15,48±5,04	16,84±6,63	62,9±22,2
İstatistiksel analiz		p=0,705	p=0,953	p=0,233	p=0,023	p=0,851
Medeni Durumu						
Evli	94	17,65±4,85	17,62±4,81	17,17±4,52	18,17±4,90	66,52±15,43
Bekar	58	16,65±4,84	16,17±5,98	16,62±6,19	16,63±6,16	62,06±20,09
İstatistiksel analiz		p=0,782	p=0,820	p=0,101	p=0,610	p=0,126
Öğrenim durumu						
Lise	13	12,23±4,34	14,61±6,31	15,08±5,57	16,07±5,78	57,30±19,67
Ön lisans	12	14,58±5,71	16,91±5,05	16,58±5,24	17,58±6,17	64,08±17,90
Lisans	104	15,14±4,62	17,47±5,29	16,81±6,40	17,81±5,40	65,59±17,66
Lisansüstü	23	16,65±2,80	16,73±4,89	17,48±5,18	17,39±5,29	65,90±14,67
İstatistiksel analiz		p=0,784	p=0,786	p=0,32	p=0,202	p=0,437
Yaşadığı yer						
İl	135	15,05±4,55	17,06±4,95	16,60±4,53	17,65±5,53	64,80±17,71
İlçe	11	16,90±4,22	17,54±3,50	16,81±4,41	17,81±4,09	68,45±12,31
Köy	6	12,16±3,97	16,33±5,88	17,50±5,95	15,50±5,95	58,66±19,99
İstatistiksel analiz		p=0,270	p=0,995	p=0,970	p=0,098	p=0,545
Aile yapısı						
Çekirdek aile	129	15,20±4,54	17,48±4,95	18,04±5,21	17,08±5,01	66,13±16,65
Geniş aile	16	14,43±4,66	16,31±6,78	15,01±6,46	16,02±6,40	56,37±20,98
Parçalanmış aile	7	14,28±5,05	15,85±6,86	15,01±5,68	14,01±4,27	59,85±19,18
İstatistiksel analiz		p=0,104	p=0,541	p=0,594	p=0,009	p=0,079
Kültürel zeka ile ilgili eğitim alma durumu						
Alan	45	16,22±4,97	17,95±5,14	16,93±5,46	19,13±5,13	69,28±18,38
Almayan	107	14,59±4,29	16,70±5,36	15,43±4,26	16,93±5,46	62,94±16,74
İstatistiksel analiz		p=0,044	p=0,098	p=0,098	p=0,023	p=0,000

Türkiye gibi çok kültürlü bir yapıya sahip olan toplumlarda sağlık bakımının etkili ve verimli bir şekilde verilebilmesi adına kültürel zekâ önemli bir etkiye sahiptir. Kanıtlar kültürel zekâyâ sahip olan hemşirelerin önyargısız bakım sunma, tutum ve davranışlarının sağlık sonuçlarını olumlu yönde etkilediği bununla birlikte hemşirelerin meslektaşları ve danışanları ile kültürel bağ kurmada daha başarılı olduklarını göstermektedir (Aslan ve Kizir, 2019; Baratipour ve ark., 2020; Eaglin, 2021; Yanfen ve ark., 2022).

Araştırmada hemşirelerin kültürel zekâ ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarının 67,99±18,15 ve kültürel zekâ düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Hemşirelere yönelik yapılan benzer çalışmalarda kültürel zekâ puan ortalamalarının orta ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Aslan ve Kizir, 2019; Baratipour ve ark. 2021; Yanfen ve ark., 2022; Skaria and Montsyre, 2023; Erçelik ve ark., 2022; Güngör ve ark., 2023). Araştırma sonucumuz ile çalışmaların sonuçları karşılaştırıldığında yapılan bu araştırmada orta düzeyde olduğu, fakat puan ortalamasının daha düşük olduğu

saptanmıştır. Bu durum farklı kültürel yapıya sahip olmaları ile ilişkilendirilebilir. Kültürel zekâ yüksek olan bireyler daha kolay uyum sağlamakta ve farklı kültürdeki bireyler ile daha kolay iletişim kurabilmektedirler. Bu bağlamda kültürel zekâ düzeyini artırmak ve geliştirmek için istekli olmak çok önemlidir.

Bu araştırmada ölçek toplam puanına göre kadınların puan ortalamalarının, erkeklerin ortalamasından yüksek ama anlamlı bir değer olmadığı görülmektedir (p>0,005). Koçak ve Özdemir (2015) çalışmalarında kadınların kültürel zekâyâ göre standardize edilmiş çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Buharalı (2021)'nin yapmış olduğu çalışmada kültürel zekânın cinsiyete göre farklılaştığı belirlenmiştir. Uludağ ve Devenci (2018)'nin yapmış oldukları çalışmada da kadın cinsiyetinin kültürel zekâ düzeyleri anlamlı bir şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Sivrikaya ve Sivrikaya (2022) yapmış oldukları çalışmada da kadınların toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonuçları bu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Aslan ve Akova'nın

(2022) yapmış oldukları çalışmada bulgularımızı destekler nitelikte olup, kadınlarda kültürel zekâ düzeyinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum kadınların sosyal iletişimlerinin daha fazla ve farklı kültürlerle daha çok iletişim kurmaları ile anlaşılabilmektedir.

Hemşirelerin yaşam yeri değişkenine göre kültürel zekâ puanları incelendiğinde biliş, üst bilişsel, motivasyon, davranış alt boyutları ile ölçek toplam puan ortalamasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0,005$). Bulgulara göre anlamlı fark olmasa da en uzun yaşanan yer olarak ilde yaşayan hemşirelerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan benzer çalışmalarda bu sonucu desteklemektedir (Uludağ ve Deveci, 2018; Karaca Sivrikaya ve Sivrikaya, 2022). Büyük şehirlerde ve ilçelerde farklı kültürlerden gelen insanlarla etkileşimde bulunma olasılığı çok daha yüksek olmaktadır. Bu nedenle il ve ilçede yaşayan hemşireler ait kültürel zekânın gelişmiş olması beklenen bir durum olabilir.

Hemşirelerin öğrenim durumlarına göre kültürel zekâ puanları incelendiğinde biliş, üst bilişsel, motivasyon, davranış alt boyutları ile ölçek toplam puan ortalamasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bulgulara göre anlamlı fark olmasa da bu durum eğitim düzeyi daha yüksek olan (lisans ve üstü eğitim alan) hemşirelerin transkültürel hemşirelik, kültürel bakım, kültürel duyarlılık konularında eğitim almış olma ya da daha kapsamlı eğitim almış olma olasılıkları ile ilişkilendirilebilir (Karaca Sivrikaya ve Sivrikaya, 2022)

Bu araştırmada çekirdek aile yapısına sahip olan hemşirelerin kültürel zekâ puan ortalamaların geniş ve parçalanmış aile yapısına sahip olan hemşirelerden anlamlı olmamakla birlikte daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada, aile yapısına göre motivasyonel tutum alt ölçek puan ortalamaları arasındaki farkın ise anlamlı olduğu belirlenmiştir. Motivasyonel kültürel zekâ, kişinin değişik kültürden olan kimselerle paylaşımına girme ve çok kültürlü paylaşımlarda bu alanda yeni bilgiler edinme isteğiyle ilişkilidir (Çelik ve Eflatun, 2020). Araştırma sonucumuz hemşirelerin öğrenme durumları ile ilişkilendirilebilir.

Bu araştırmada kültürel zekâ ile ilgili eğitim alan hemşirelerin, eğitim almayan hemşirelere göre kültürel zekâ puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir yüksekliği olduğu saptanmıştır. Majda et al. 2021 yapmış oldukları çalışmada kültürel zekâyâ yönelik eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin kültürel zekâ ölçeği puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Göl ve Erkin (2019)'nin yapmış oldukları çalışmada da benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte hemşirelerin kültürel zekâ ile ilgili eğitim alma durumları ile bilişsel tutum ve motivasyonel tutum alt ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişkinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç literatürdeki çalışmalarla da benzerlik göstermektedir (Çelik ve Eflatun, 2020; Göl ve Erkin, 2019; Güngör ve ark., 2023). Bu durum kültürel zekâyâ yönelik verilen eğitimlerin anlamlı olduğunun bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda kültürel zekâyâ yönelik verilen eğitimlerin hemşirelerin kültürel zekâ düzeylerini olumlu yönde etkileyeceği

söylenbilir. Kültürel zekâ düzeyleri yüksek olan hemşireler bakım esnasında karşılaştıkları kriz durumunda doğru kararlar verebilir, ekip arkadaşları ile sağlıklı iletişim kurabilir ve hastaları ile etkin bir iletişime geçerek bakımının kalitesini artırabilmektedir. Bu durum hemşirelerde kültürel zekânın önemli olduğunu bir kez daha karşımıza çıkarmaktadır.

Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre hemşirelerin orta düzeyde kültürel zekâyâ sahip oldukları belirlenmiştir. Kültürel zekâyâ yönelik eğitim alan hemşirelerin ölçek toplam puan ortalamalarının anlamlı olarak yüksek olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin bütüncül bir bakım sağlayabilmeleri için kültürel zekâ düzeyleri ve becerileri önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle öncelikle hemşirelere yönelik kültürel zekâ ile ilgili farkındalık çalışmaları yapılması, çalıştaylar ve konferanslar düzenlenmesi ve geniş kapsamlı niceliksel ve niteliksel çalışmaların yapılması önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları araştırmanın sadece Adana da bulunan bir kamu hastanesinde yapılmış olması ve sonuçların bütün hemşirelere genellenememesi araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu araştırma kapsamında sunulan veriler ve araştırmanın konusu ile ilgili olarak herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar ilişkisi yoktur.

Kaynaklar

- Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Ng, KY., Templar, KJ., Tay, C., Chandrasekar, NA. (2007) Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and Organization Review*, 3(03): 335–71
- Aslan, A., Akova, O. (2022). Kültürel Zekanın Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 6(2): 227-242.
- Aslan, S., Kızır, Z. (2019). Bir hastanede çalışan hemşirelerin kültürel duyarlılıkları ile kültürel zekaları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *CBU-SBED*, 6(2):115-120
- Başbay, A., Kağnıcı, D. (2011). Çok kültürlü yeterlik algıları ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması, *Eğitim ve Bilim*, 36(161):199-212
- Baratipour, M., Eskandari, M., Alizadeh, S. (2020). Evaluating the effects of cultural intelligence in nursing: an integrative review. *Nursing and Midwifery Journal*, 18 (4):296-305
- Baratipour, M., Hanifi, N., Amini, K. (2021). The relationship between communication skills and social interactions of emergency department staff and cultural intelligence: a cross-sectional study. *Journal of Medical-Surgical* 10 (4):1211-1275
- Bilgen, FG., Çam, HH., Korkmaz, AÇ., Şekeröğlu, Ş., Karasu, F. (2017). Çok kültürlü ortamlarda hemşirelik bakımında kültürel zekanın önemi, *Journal of Human Sciences*, 14(4), 333.
- Buharalı, D. (2021). Kültürel zekânın akademik motivasyon üzerindeki etkisi, *Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Karabük*

- Chae D., Kim J., Kim S., Lee J., Park S. (2020). Effectiveness of cultural competence educational interventions on health professionals and patient outcomes: A systematic review. *Jpn J Nurs Sci*, 17:12326.
- Çelik, M., Eflatun, M. (2020). Kültürel Zekânın Sosyo-Kültürel Uyum Üzerine Etkisi: Çok Kültürlü Bir Araştırma. *Antalya Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2):62-78.
- Eaglin, AR., (2021). The significance of cultural intelligence in nurse leadership, *Nurse Leader*, 19(1): 90-94
- Erçelik, Ç., Çamlıca HÇ., Özkan, A. (2022). An evaluation of turkish nurses' cultural intelligence levels and intercultural communication apprehension. *Journal of Transcultural Nursing*, 33(4): 550-559
- Güngör, S., Akalın, D., Avan, H. (2023). Sağlık alanındaki öğrencilerin kültürel zekâ ve zenofobi düzeyleri. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 11(2): 1579-1590.
- Göl, İ., Erkin, Ö. (2019). Association between cultural intelligence and cultural sensitivity in nursing students: A cross-sectional descriptive study. *Collegian*, 26(4):485-491.
- İşçi E, Söylemez Ö, Yıldırım Kaptanoğlu A. (2013). A research conducted to determine cultural intelligence level in hospital management. *Kafkas University Journal of Economics and Administrative Sciences Faculty*, 4(5):1-18.
- Karaca Sivrikaya, S., Sivrikaya, AH. (2022). Üniversite öğrencilerinde kültürlerarası fark: kültürel zeka, *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2):346-358
- Koçak, S., Özdemir, M. (2015). Öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarında kültürel zekânın rolü. *Elementary Education Online*, 14(4):1352-1369.
- Lin, MH., Hsu, HC. (2020). Effects of a cultural competence education programme on clinical nurses: A randomised controlled trial, *Nurse Education Today*, 88: 104385
- Majda, A., Zalewska-Puchała, J., Bodys-Cupak, I., Kurowska, A., Barzykowski, K. (2021). Evaluating the effectiveness of cultural education training: Cultural competence and cultural intelligence development among nursing students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8): 4002.
- Mercan, N. (2016). Çok kültürlü ortamlarda kültürlerarası farklılıkları yönetme sanatı: kültürel zekâ. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2 (2):32-49.
- Meydanlıoğlu, A., Arıkan, F., Gözüm, S. (2015). Cultural sensitivity levels of university students receiving education in health disciplines. *Adv in Health Sci Educ*, 20(5): 1195-1204.
- Okanlı, A. (2017). Kültürel zeka. *Journal of Human Sciences*, 14(4):30
- Özdemir Yılmaz, G., Demir Kaya, G. (2015). The importance of cultural intelligence in tourism sector: A research on hospitality enterprises, *Tourism Academic Journal*, 2(2):29-44
- Skaria R., Montsyre J. (2023). Cultural intelligence and intercultural effectiveness among nurse educators: A mixed-method study, *Nurse Education Today*, 121:105714
- Taşdemir, D. D., Gündüz Çekmecelioğlu, H. & Yıkılmaz, İ. (2019). Çok Kültürlü Ortamda Çalışanların Kültürel Zekâ Düzeylerinin Duygusal Emek Gösterimlerine Etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18. UİK Özel Sayısı, 719-740
- Tekin, E. (2019). Sosyal zekânın akademik performans üzerindeki etkisinde kültürel zekânın düzenleyici rolü. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 5(2):115-135.
- Thomas, DC., Stahl, G., Ravlin, EC., Poelmans, S., Pekerti, A., Maznevski, M., Lazarova, MB., Elron, E., Ekelund, BZ., Cerdin, JL., Brislin, R., Aycan, Z., Au, K. (2008). Cultural intelligence: Domain and assessment. *International Journal of Cross-Cultural Management*, 8(2):123-143.
- Uludağ, E., Deveci, G. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin kültürel zekâlarının değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1):70-76.
- Yanfen G., Haiping RN., Yinyu W., Shanshan Z. (2022). The moderating effect of cultural intelligence between nurses' relationship conflict and teamwork *journal of management nursing*, 30(7):3313-3321